ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/284369559

Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Kabul Düzeyleri

Conference Paper · June 2013

READS
26

1 author:

Mustafa Ayral
Milli Eğitim Bakanlığı

20 PUBLICATIONS **2** CITATIONS

SEE PROFILE

All in-text references underlined in blue are linked to publications on ResearchGate, letting you access and read them immediately.

Available from: Mustafa Ayral
Retrieved on: 24 May 2016

"KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KABUL DÜZEYLERİ"

ELMIS 2013 ULUSLARARASI ÖZEL EĞİTİM KONGRESİ
19-21 Haziran 2013, Akşehir.

Dr. Mustafa AYRAL, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü,
Şadan ÖZCAN, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölüm Başkanı,
Rahmi CAN, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi PDR Bölüm Başkanı,
Ahmet ÜNLÜ, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Öğretmeni,
Haydar BEDEL, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Öğretmeni,
Gökhan ŞENGÜN, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Öğretmeni,
Şenol DEMİRHAN, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Öğretmeni,
Kemal ÇAĞLAR, Ankara Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Öğretmeni.

Giriş

Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan ve sistematik olarak uygulanan öğretim hizmetleri olarak tanımlanmaktadır (Eripek, 2005, 8). Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin kendi gereksinimleri doğrultusunda en üst düzeyde gelişimlerini sağlamak için uygun eğitim fırsatlarından yararlanmaları gerekmektedir (Kargın, 2004).

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı önerilmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamında öğrencinin normal yaşıtlarıyla bir arada bulunması ile gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanması hedeflenmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı ise "kaynaştırma eğitimini" işaret etmektedir (Kırcaali-İftar, 1998).

En az kısıtlayıcı ortam belirlenirken, özel gereksinimli öğrencinin olabildiğince akranları ile bir arada olması ve öğrencinin en üst düzeyde başarı göstermesi hedeflenir. Uygulamada, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri kaynaştırma olarak görülmekle birlikte, kaynaştırmanın yalnızca fiziksel birliktelik anlamına gelmediği kabul edilmektedir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma eğitimi, sınıf öğretmenine ve/veya özel gereksinimli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşıtlarıyla normal sınıflardaki eğitim ve öğretime devam etmesi süreci olarak tanımlanabilir. (Kırcaali-İftar 1992; Kargın ve Sucuoğlu 2006; Sünbül ve Sargın, 2002; Çetinkaya 2010; Sucuoğlu ve Özokçu, 2005). Tanımın bu şekilde yapılmış olmasının nedeni ise, kaynaştırmanın, öğrencinin yerleştirilme yeri olmasından çok, öğrencinin gereksinimlerinin karşılanacağı ortam olmasının düşünülmesidir.

York ve Tundidor'a (1995) göre kaynaştırma kavramının temelinde özel gereksinimli öğrencilerin, (1) Ailedeki diğer kardeşleri ve akranlarıyla aynı okula gitmeleri, (2) aynı yaştaki akranlarıyla aynı sınıfta bulunmaları, (3) öğrenciye ve /veya öğretmene gereksinim duydukları destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanması yer almaktadır.

Kaynaştırma eğitimi, 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasa, 1997' de çıkarılan 573 sayılı kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır (İzci, 2005). Özel eğitim alanında ortaya çıkan gelişmeler sonunda günümüzde pek çok özel gereksinimli öğrenci genel eğitim sınıflarında eğitim görmektedir. Günümüzde özel gereksinimli çocukların daha erken dönemde tanılandığı, eğitim olanaklarından daha fazla sayıda bebeğin/çocuğun yararlandığı, okul öncesi dönemde özel eğitim hizmetlerinin giderek yaygınlaştığı, kaynaştırma eğitimine daha fazla öğrencinin alındığı, dikkati çekmektedir (Kargın, 2003).

Özel gereksinimli çocukların, normal gelişim gösteren çocukların devam ettiği eğitim ortamlarında eğitilmesi şeklinde tanımlanan kaynaştırma eğitiminin, hem özel gereksinimli hem de normal gelişim gösteren çocuklara yararı olduğu vurgulanmaktadır. Özel gereksinimli ve normal gelişim gösteren çocuklar, birbirlerini değişik şekillerde etkileyerek, akademik ve sosyal alanlarda gelişme fırsatı bulabilmekte, aynı zamanda tüm yaşamı boyunca sosyal hayata uyumu kolaylaştırıcı olumlu davranışlar kazanmaktadırlar (Aral, 2005, 69). Darıca (1992), kaynaştırma eğitiminin, yalnızca özel gereksinimli çocukların gelişimine katkıda bulunan bir eğitim modeli olarak değerlendirilmemesi gerektiğini; iletişimin iki yönlü olmasına özen gösterilmesi gerektiğini; özel gereksinimli çocuklara sağlayacağı yararların yanı sıra normal çocuklara sağlayacağı yararların da dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir.

Kaynaştırma uygulamalarının başarılı olmasında, özel gereksinimli öğrencilere ve okul personeline gereksinim duydukları konularda destek özel eğitim hizmetlerinin verilmesi gerekmektedir. Farklı şekillerde verilebilen bu eğitimin yanında bireyselleştirilmiş eğitim programlarının da hazırlanması büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra kaynaştırma uygulamasının başarısında özel gereksinimli ve özel gereksinimli olmayan öğrenciye, özel gereksinimli ve özel gereksinimli olmayan öğrencinin ailesine, okuldaki personele ve özellikle sınıf öğretmenine ilişkin etmenler ile (Sucuoğlu ve Diken, 1999); kurum, organizasyon, personel, program ve malzeme yeterlilikleri de kaynaştırma eğitiminin başarısını etkilemektedir (Akt.: Avcı, 1999; Downing, Ryndak ve Clark, 2000; Jenkinson, 1997, 141).

Hem insancıl görüş gereği, hem de demokratik görüş gereği özel gereksinimli bireylerin yetenek, yeterlilik ve gereksinimleri dikkate alınarak eğitilmeleri gereklidir. Dolayısıyla özel gereksinimli bireylerin toplum dışına itilmesi yerine toplumla daha kolay kaynaşmaları, bütün eğitim imkânlarından yararlanmalarına bağlıdır (Cavkaytar, 2000; Civelek,1991; Eripek, 1992; Kırcaali-İftar, 1998; Gözün ve Yıkmış, 2004). Özel gereksinimli birey için en temel sorun, topluma uyum sağlamak ve üretici duruma geçmektir. Ancak bu amacın gerçekleşebilmesi için toplumun da özel gereksinimli bireyleri kabul etmesi ve onlara yönelik olumlu yaklaşım içinde bulunması gereklidir (Orel, Zerey ve Töret, 2004).

Türkiye genelinde yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, ülke genelinde özel gereksinimlilere yönelik tutumların, algıların ve düşüncelerin genelde "olumlu" olduğu söylenmekle birlikte, özel gereksinimlilere acıma, belirli sosyal ortamlarda özel gereksinimlileri tercih etmeme, eğitim ortamlarında belirli engel gruplarının ayrı okullarda

eğitim görmelerini düşünme, gibi olumsuz tutumların varlığı da belirlenmiştir (Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2011 19-20).

Özel gereksinimli öğrencilerin genellikle az arkadaşları vardır ve kaynaştırma ortamlarında özel gereksinimli olmayan akranlarına göre daha düşük sosyal statüye sahiptirler (Ciechalski, 1995'ten akt.:Sucuoğlu ve Özokçu, 2005, 43). Özel gereksinimli öğrencilerinin arkadaşları tarafından ortak bir çalışma yapmak için tercih edilmedikleri, uyum ve iletişim problemli olarak algılandıkları belirlenmiştir (Kabasakal, Girli, Okun, Çelik ve Vardarlı, 2008).

Bu çocukların sosyal becerilerinin yetersiz olması ve/veya öğrendikleri sosyal becerileri uygun olarak kullanamamaları, karşılaştıkları çeşitli sosyal problemlerin nedeni olarak kabul edilmektedir. Çünkü, sosyal beceriler bireyin akranları, öğretmenleri, ailesi ve diğerleriyle olumlu sosyal ilişkiler kurması, bu ilişkileri sürdürmesi için gereklidir ve bu beceriler akran kabulü ile sosyal uyumu kolaylaştırır; çevrenin sosyal beklentileri ile baş etmeyi sağlar (Gresham, 1986, Kolb, Hanley ve Maxwell, 2003, Gresham, Sugai ve Horner, 2001'den Akt. Sucuoğlu, 2005, 43).

Akçamete ve Ceber (1999, dan akt.: Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2011, 41), lise düzeyinde kaynaştırma uygulamalarına devam eden işitme yetersizliği olan ve olmayan öğrencilerin sosyal statüleri arasında fark bulamamışlardır. Kaynaştırma sınıflarına devam eden zihin özel gereksinimli öğrencilerin sosyal kabullerinin akranlarından düşük olduğu (Şahbaz, 2004); Baysal (1989) ve Uysal'ın (1999) yaptığı çalışmalarda da, zihinsel özel gereksinimli öğrencilerin sosyal becerilerinin akranlarından daha az olduğu bulunmuştur (Akt.: Sucuoğlu ve Özokçu, 2005). Sucuoğlu ve Özokçu'nun (2005, 58) araştırmasında da, kaynaştırma öğrencilerinin sosyal beceri ve akademik yeterliliklerinin özel gereksinimli olmayan akranlarından daha az, problem davranışlarının ise daha fazla olduğu bulunmuştur. Orhan'ın (2010, 55) araştırmasında da, özel gereksinimli öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal beceri ve problem davranışları arasında anlamlı derecede fark olduğu; ayrıca kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin olumsuz görüşe sahip olmalarında öğrencilerin dışşallatırılmış problem davranışlarının etkili olduğu belirlenmiştir. Metin (1992, 36), kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren çocuklar tarafından kabul edilmelerini etkileyen en önemli faktörün, bu öğrencilerin diğer çocuklara zarar verebilecek saldırganlık gibi problem davranışları olduğunu belirtmektedir

Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarında normal gelişim gösteren akranları arasındaki sosyal statülerini etkileyen değişkenlerden söz edilmektedir. Bunlar:

1. Öğretmen tutumları,
2. Engelin türü,
3. Engelin düzeyi,
4. Cinsiyet,
5. Yaş,
6. Eğitim düzeyidir,

(Nal ve Tüzün, 2011; Sünbül ve Sargın, 2002; Civelek, 1990; Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2011).

Yöntem

Bu çalışma, Ankara İli Altındağ İlçesindeki okullara devam eden tam zamanlı kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren arkadaşları arasındaki sosyal kabul düzeylerini ve

sosyal kabullerini etkileyen değişkenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak Civelek (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan Siperstein'in Sosyal Kabul Ölçeği kullanılarak, sınıflarında kaynaştırma arkadaşları olan normal gelişim gösteren öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur.

Evreni Altındağ İlçesi olan çalışmada tüm okullara ulaşıldığından (110 okul), ilçe düzeyinde örneklem seçilmemiştir. Araştırma ölçeği, Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi öğretmenleri tarafından okul yöneticileri, rehber öğretmenler ve sınıf/şube öğretmenlerinin desteği ile uygulanmıştır.

Veri toplama aracı olarak Civelek (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan Siperstein'in Sosyal Kabul Ölçeği kullanılmıştır. 22 maddeden oluşan ölçek, 5'li derecelendirmeli bir yapıya sahiptir. Maddeler olumlu kökle ifade edildiğinden, ölçekten alınan puanın yüksekliği, kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim gösteren akranları arasındaki sosyal kabulünün de yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Test-tekrar test yöntemiyle yapılan çalışmada güvenirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur.

Araştırma kapsamında Altındağ İlçesinin tüm okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarına gidilmiş; çalışma konusunda okul yönetimine bilgi verilmiş; okul ve sınıf/şube rehber öğretmenleriyle kaynaştırma öğrencisi olan şubeler belirlenmiştir. Kaynaştırma öğrencisi hakkında görüşüne başvurulacak normal gelişim gösteren öğrenciler, her şube öğrenci listesinin 1., 10, 20, 30, 40. öğrenci olacak şekilde yansız olarak seçilmiştir. Görüşüne başvurulacak öğrencinin sınıf ortamından etkilenmemesi ve görüşlerini daha rahat açıklayabilmesi için, kendisiyle başka bir ortamda ve birebir görüşülmüş ve anket (ölçek) uygulanmıştır.

Uygulama sonucunda 1491 öğrenciye ulaşılmıştır. 35 anket, kaynaştırma öğrencisine ait temel bilgilerde eksiklik olması nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır. Veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Veriler üzerinde ortalama, yüzde, frekans hesapları yapılmış; gruplar arasındaki farkların belirlenmesi için ANOVA ve Sheffe Testi uygulanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Tablo 1'de, kaynaştırma öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sosyal kabul puanları verilmiştir. Kız öğrencilerin sosyal kabul puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olmasına karşın, bu farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 1. Cinsiyetine Göre Sosyal Kabul Puanı

Cinsiyet	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Kız	610	42	**71,2**	**Yok**
Erkek	844	58	**67,7**	
TOPLAM	**1454**	**100**	**69,2**	

$F_{(1-1452)}$= 9,832; p< .01

Tablo 2'de, kaynaştırma öğrencilerinin yaş gruplarına göre sosyal kabul puanları verilmiştir. Okulöncesi, ilkokul ve ortaokul yaş gruplarına denk gelen 4-10 ve 11-14 yaş gruplarının

sosyal kabul puanının 15 ve üstü yaş grubunun sosyal kabul puanına göre daha yüksek olduğumu görülmektedir. Ancak bu fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 2. Yaş Grubuna Göre Sosyal Kabul Puanı

Yaş Grubu	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
4 – 10 Yaş	494	34	**70,6**	**Yok**
11 – 14 Yaş	752	52	**70**	
15 ve Yukarısı	206	14	**66,6**	
TOPLAM	1452	100	**69,2**	

$F_{(2-1449)}$= 2,579; p> .01

Tablo 3'te ise, sınıf düzeylerine göre kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul puanları verilmiştir. Burada da yaş gruplarına benzer bir sonuçtan söz edilebilir. Lise grubunun sosyal kabul puanı diğer gruplara göre biraz daha düşükken, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Yaşla birlikte sosyal kabul puanındaki düşüş, dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Sınıf Düzeyine Göre Sosyal Kabul Puanı

Sınıf Grubu	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Anasınıfı – 5. Sınıf	807	55	**69,6**	**Yok**
6 – 8. Sınıf	531	37	**69,2**	
9 – 12. Sınıf	116	8	**67,1**	
TOPLAM	1454	100	**69,2**	

$F_{(2-1451)}$= ,673; p> .01

Tablo 4'te de yer aldığı üzere, sınıf mevcudunun kaynaştırma öğrencisinin sosyal kabulü üzerinde neredeyse hiç etkisinin olmadığı görülmektedir. Sınıf mevcudunun fazla olmasının bir öğrenciye ayrılan zamanı düşürdüğünden hareketle, sınıf mevcudu ile sosyal puan arasında negatif ilişki beklenirken; beklenilenin aksi yönde bir sonuç olduğu söylenebilir. Bu bulguya ilişkin olarak, araştırma kapsamında herhangi bir yoruma gidilememiştir.

Tablo 4. Sınıf Mevcuduna Göre Sosyal Kabul Puanı

Sınıf Mevcudu	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
1 – 20 Öğrenci	126	8,7	**68,5**	**Yok**
21 – 30 Öğrenci	710	48,8	**68,6**	
31 ve Daha Fazla	588	40,4	**69,8**	
TOPLAM	1424	97,8	**69,1**	

$F_{(2-1421)}$= ,494; p> .01

Tablo 5'te, sınıftaki kaynaştırma öğrenci sayısına göre sosyal kabul puanı verilmiştir. Sınıfların çoğunda bir kaynaştırma öğrencisi olduğu görülmektedir. Sınıftaki kaynaştırma öğrenci sayısı ile sosyal kabul puanı arasında ise, doğrusal bir ilişki olduğu söylenemez. Dört kaynaştırma öğrencisi olan sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul puanlarının diğerlerine göre oldukça yüksek çıkması ve iki öğrenci olan grupla arasındaki farkın anlamlı olması, beklentilere ters düşen bir durumdur. Bu bulgu için de araştırma kapsamında herhangi bir yorum yapılamamıştır.

Tablo 5. Sınıftaki Kaynaştırma Öğrenci Sayısına Göre Sosyal Kabul Puanı

Sınıftaki Kaynaştırma Öğrenci Sayısı	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
1 Öğrenci	892	61	**69,5**	**4 - 2**
2 Öğrenci	391	27	**67,6**	
3 Öğrenci	126	9	**69**	
4 Öğrenci	45	3	**77,5**	
TOPLAM	1454	100	**69,2**	

$F_{(3 - 1450)}$= 3,060; p< 05

Tablo 6'da, kaynaştırma öğrencisinin kardeş sayısına göre sosyal kabul puanları verilmiştir. Grup puanlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Kardeş sayısının, kaynaştırma öğrencisinin sosyal kabul düzeyiyle çok ilişkili olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Kardeş Sayısına Göre Sosyal Kabul Puanı

Kardeş Sayısı	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Kardeşi Yok	124	9	**69,6**	**Yok**
1 – 2 Kardeş	865	59	**68,5**	
3 ve Daha Fazla	390	27	**69,6**	
TOPLAM	1456	100	**68,9**	

$F_{(2-1376)}$= ,476; p> .01

Tablo 7'de ise, kaynaştırma öğrencisinin özel gereksinimli kardeşe sahip olma durumuna göre sosyal kabul puanı verilmiştir. Özel gereksinimli kardeşi olmayan kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul puanlarının biraz daha yüksek olmasına karşın, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 7. Özel Gereksinimli Kardeşe Sahip Olma Durumuna Göre Sosyal Kabul Puanı

Kaynaştırma Öğrencisinin Özel Gereksinimli Kardeşi Var mı?	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Evet	159	10,9	**67,3**	**Yok**
Hayır	1233	84,7	**69,2**	
TOPLAM	1392	95,6	**69**	

$F_{(1-1390)}$= 1,082; p> .01

Tablo 8'de, kaynaştırma öğrencisinin annesinin eğitim düzeyine göre sosyal kabul puanı verilmiştir. Annesinin eğitim düzeyi lise ve üniversite olan kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabullerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Veli eğitiminin, öğrenciye verilen desteğe bağlı olarak, arkadaşları arasındaki sosyalleşmesine olan artı katkısı söz konusudur. Ancak, gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Farkın anlamlı çıkmamasında, gruplardaki katılımcı sayılarının dengeli olmamasının etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Kabul Puanı

Annenin Eğitim Düzeyi	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
İlköğretim Mezunu ya da Daha Altı	1264	87	**68,7**	**Yok**
Lise	103	7	**72,5**	
Üniversite	43	3	**71,8**	
TOPLAM	1410	97	**69**	

$F_{(2-1407)}$= 1,874; p> .01

Tablo 9'da ise, kaynaştırma öğrencisinin babasının eğitim düzeyine göre sosyal kabul puanı verilmiştir. Babasının eğitim düzeyi lise olan grubun sosyal kabullerinin diğer gruplara göre anlamlı derecede olmak üzere daha yüksek olduğu görülmektedir. Annenin eğitim düzeyi anlamlı bir fark yaratmazken, babanın eğitim düzeyinin anlamlı bir etkisinin olması, ilgi çekici bir sonuç olarak görünmektedir. Altındağ İlçesinde yapılan başka çalışmalarda da, öğrencinin eğitimi ve başarısı üzerinde babanın eğitim düzeyinin annenin eğitim düzeyinden daha fazla ve anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır (Özdemir, Ayral, Fındık, Ünlü, Özarslan, Bozkurt, 2013).

Tablo 9. Babanın Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Kabul Puanı

Babanın Eğitim Düzeyi	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
İlköğretim Mezunu ya da Daha Altı	1199	82	**68,4**	**2 - 1**
Lise	144	10	**75,1**	
Üniversite	46	4	**70,9**	
TOPLAM	1456	100	**69,2**	

$F_{(2-1386)}$= 6,549; p< .01

Tablo 10'da, ailenin aylık gelirine göre kaynaştırma öğrencisinin sosyal kabul puanları verilmiştir. Burada da gelir ile sosyal kabul arasında doğrusal bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Gelir grubu üst olan grubun en yüksek sosyal kabul puanına sahip olduğu; gelir grubu orta olan grubun en düşük sosyal kabul puanına sahip olduğu görülmektedir. Ancak, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Tablo 10. Ailenin Aylık Toplam Gelirine Göre Sosyal Kabul Puanı

Ailenin Aylık Geliri	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
0 – 900 TL	1129	77	**69,5**	**Yok**
901 – 2800 TL	242	17	**66,6**	
2801 TL ve Daha Fazla	26	2	**70,8**	
TOPLAM	1397	96	**69**	

F(2-1394)= 1,927; p> .01

Tablo 11'de, kaynaştırma öğrencilerinin engel sayılarına göre sosyal kabul puanları verilmiştir. Engel sayısı bir ve iki olan grupların sosyal kabul puanları birbirine çok yakın olup, aralarında anlamlı bir fark yoktur. Engel sayısının, öğrencinin arkadaşları arasındaki sosyal kabulünü etkilemediği görülmektedir.

Tablo 11. Engel Sayısına Göre Sosyal Kabul Puanı

Engel Sayısı	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Bir	1379	95	**69,2**	**Yok**
İki	75	5	**68,3**	
TOPLAM	1454	100	**69,2**	

F(2-1452)= ,123; p> .01

Tablo 12'de de, kaynaştırma öğrencilerinin engel türlerine göre sosyal kabul puanları verilmiştir. En yüksek sosyal kabul puanına görme yetersizliği olan öğrencilerin sahip olduğu; onları, bedensel ve zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin izlediği görülmektedir. En düşük sosyal kabul puanına ise yaygın gelişim bozukluğu olan öğrencilerin sahip olduğu; onları özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin izlediği görülmektedir. Görme ve bedensel yetersizliği olan öğrencilerle yaygın gelişim bozukluğu ve özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin sosyal kabul puanları arasında on puandan fazla fark olmasına karşın, bu fark istatistiki olarak anlamlı çıkmamıştır. Farkın yüksek olmasına karşın anlamlı çıkmamasında, gruplardaki öğrenci sayılarının dengeli dağılmadığının etkisi olduğu söylenebilir. Tablodan, yetersizlik türünün öğrencinin sosyal kabulünde etkili bir değişken olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Engel Türüne Göre Sosyal Kabul Puanı

Engel Türü	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Görme Yetersizliği	16	1	**73,1**	**Yok**
Bedensel Yetersizlik	85	6	**73**	
Zihinsel Yetersizlik	1117	77	**69,6**	
Dil ve Konuşma Güçlüğü	29	2	**67,6**	
İşitme Yetersizliği	100	7	**66,2**	
Özel Öğrenme Güçlüğü	94	6	**62,1**	
Yaygın Gelişim Bozukluğu	13	1	**61,8**	
TOPLAM	1454	100	**69,2**	

F(6-1447)= 1,784; p> .01

Tablo 13'te kaynaştırma öğrencisinin engel düzeyine göre sosyal kabul puanları verilmiştir. Sonuçlar açısından oldukça ilginç bir durum söz konusudur: Yetersizlik düzeyi ağır olan öğrencilerin sosyal kabul puanı en düşük çıkarken (59), yetersizlik düzeyi orta olan öğrencilerin sosyal kabul puanı en yüksek çıkmıştır (73,8). Tüm gruplar arsındaki fark da, istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Yetersizlik düzeyi ile sosyal kabul arasında doğrusal bir ilişki beklenirken, böylesi bir sonucun ortaya çıkması, bu araştırma kapsamında yorum getirilebilecek bir durum olarak görünmemektedir.

Tablo 13. Engel Düzeyine Göre Sosyal Kabul Puanı

Engel Düzeyi	N	%	Sosyal Kabul Puanı	Anlamlı Fark Çıkan Gruplar
Hafif	1240	85	**69**	**Tüm gruplar arası**
Orta	153	11	**73,8**	
Ağır	32	2	**59**	
TOPLAM	1425	98		

$F_{(2-1422)}$= 7,346; p< .01

Kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren akranları arasındaki sosyal kabul düzeylerinin "**orta"** düzeye yakın olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, okullarda, özel gereksinimli öğrencilerin sosyal kabullerinin önemli bir gündem maddesi olarak ele alınmasına gereksinim olduğuna vurgu yapar gibi görünmektedir.

Diğer yandan, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, sınıf mevcudu, kardeş sayısı, özel gereksinimli kardeşe sahip olma durumu, engelin sayısı, engelin türü, annenin eğitim düzeyi ve ailenin gelir durumu açısından sosyal kabul düzeyinin anlamlı derecede değişmediği saptanmıştır. Engelin düzeyi ve babanın eğitim düzeyi, kaynaştırma öğrencisinin sosyal kabul düzeyini etkilemektedir. Babanın eğitim düzeyinin sosyal kabul düzeyini nasıl ve neden annenin eğitim düzeyinden daha çok etkilediğinin ayrı bir çalışma olarak incelenmesi önerilebilir.

Kaynakça

Aral, N. (2005). "Entegre Eğitim", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi,* Cilt 6, Sayı 2, 69-79.

Avcı, N. ve Mağden, D. (1999). "Öğretmen Adaylarının Özürlü Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri", *IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri,* Eskişehir.

Cavkaytar, A. (2000). "Zihin Özel gereksinimlilerin Eğitim Amaçları", *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 10 (1) 115-121.

Civelek, A. (1991)." Zihinsel Özel Gereksinimli Çocukların Eğitiminde Bütünleştirme Yöntemi", *Eğitim ve Bilim*, 11(82).

Civelek, A. H., (1990). "*Eğitilebilir Zihinsel Özürlü Çocukların Sosyal Kabul Görmelerinde Normal Çocukların Bilgilendirilmelerinin ve İki Grubun Resim-İş ile Beden Eğitimi Derslerinde Bütünleştirilmelerinin Etkileri*." Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çetinkaya, Ç. (2010) "19. ve 20. Yüzyıllarda Avrupa'da Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Tarihi", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1 Sayı: 2.

Darıca, N (1992) Özürlü Çocukların Eğitiminde Entegrasyonun Önemi". *I. Ulusal Özel Eğitim Kongresi*. İstanbul : Ya-PA Yayınları. 183-185.

Downing, J., Ryndak, D. &Clark, D. (2000). Paraeducators in inclusive classrooms: Their own perspective. *Remedial and Special Education,* 21, 171-181, http://www.uvm.edu/~cdci/parasupport/reviews/teacherengagement.pdf adresinden alınmıştır.

Eripek, S. (2005), *Özel Eğitim*. Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı Ders Kitabı, Ed.: S. Eripek, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:756.

Gözün, Ö. & Yıkmış A. (2004). "Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 5(2) 65-77.

İzci, E. (2005). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Konusundaki Yeterlilikleri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 4 S. 14 (106-114).

Kabasakal, Z., Girli, A., Okun, B., Çelik, N. ve Vardarlı, G. (2008). Kaynaştırma Öğrencileri, Akran İlişkileri ve Akran İstismarı" *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* 23: 169-176.

Kargın, T. (2003). "Cumhuriyetin 80.Yılında Özel Eğitim", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 160.

Kargın, T. (2004). "Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5, (2) 1-13.

Kırcaali İftar, G. (1992). "Özel Eğitimde Kaynaştırma", *Eğitim ve Bilim*. Sayı: 16, 45-50.

Kırcaali-İftar, G. (1998). "Özel gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim", S. Eripek (Ed.), *Özel Eğitim*, (1-14) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Metin, N. (1992). "Okul Öncesi Dönemde Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Kaynaştırma Programları" *Özel Eğitim Dergisi*, 1(2): 34-36.

Nal, A. ve Tüzün, I. (2011). "*Türkiye'de Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitimin Durumu, Kaynaştırmanın/Bütünleştirmenin Etkiliğini Artırmak İçin Politika ve Uygulama Önerileri Projesi*".

Orel, A., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1) 23-33.

Orhan, M. (2010). "*Okulöncesi Kaynaştırma Öğrencileriyle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Sosyal Beceri ve Problem Davranışlarının Düzeyi İle Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*", Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Özdemir, N., Ayral, M., Leyla Yılmaz Fındık, L.Y., Ünlü, A., Özarslan, H. ve Bozkurt, E. (20013). The Relationship between Students' Socioeconomic Status and Their Turkish Achievements. 5thWorld Conference on Educational SciencesSapienza University of Rome, Italy.

Özürlülük Eğitimi: Toplum Özürlülüğü Nasıl Anlıyor Temel Araştırması, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, http://www.ozida.gov.tr/arastirma/toplum_ozurlulugu_nasil_anliyor.pdfadresinden 10.05.2011 tarihinde alınmıştır.

Sucuoğlu, B. ve Diken, H. İ. (1999). "Sınıfında Zihin Özel gereksinimli Çocuk Bulunan ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Özel gereksinimli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelikn Tutumların Karşılaştırılması", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 2(3)25-39.

Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. Mor-pa Yayınları, İstanbul.

Sucuoğlu, B. ve Özokçu, O. (2005). "Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi,* 6(1) 41-57.

Sünbül, A. M. ve Sargın, N. (2002). "*Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Tutumları: Konya İli Örneği*", XI. Eğitim Bilimleri Kongresi, 23-26 Ekim 2002. Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, KKTC.

York, J. & Tundidor, M. (1995). Issues Raised in The Name of İnclusion: Perspectives of Educators, Parents and Studens. *Journal of Association for Persons With Severe Handicaps*, 20(1), 31-44.